

Arkeologikursen i Björna 2005

Uvtjärn i Naturreservatet Stockholmsgatan inom Anundsjö socken,
Örnsköldsviks kommun. Foto: Bernt Ove Viklund.

Bernt Ove Viklund, arkeolog/kursledare
Härnön den 20 juni 2005

Rapport 2005: 1

OM KURSEN

Årets kurs genomfördes under tiden 18-19 juni. För femte året i rad hade vi utgångspunkt från Björna i Örnsköldsviks kommun. Även årets kurs planerades tillsammans med Elisabeth Ämting Backlund från Leding i Björna socken. Under tidigare års kurser har vi förlagt del av tiden i Fredrika och Bjurholm inom Västerbottens län och även där dokumenterat och inrapporterat upptäckter av stenåldersboplatser och härdar av samisk typ till Västerbottens museum. I år beslutade vi att under ett par timmar även inventera i ett utvalt mindre område inom Åsele.

Antalet deltagare i årets kurs var drygt 20 personer. De flesta av dem kom från norra delen av Örnsköldsviks kommun, två deltagare kom från Nordmaling. Till kursen inkom även i år stöd från Vilhelmina norra sameby. Hjärtligt tack för det!

Kurshelgen 2006 genomförs den 17-18 juni och arrangeras som ett publikt seminarium. Föreläsningarna inriktas mot hållmålningar, förhistoriska kvarts/rosenkvartsbrott och samisk kulturhistoria. Exkursionens mål bestäms under våren 2006.

KARTA

Gröna Kartan (skala 1: 50 000) Junsele 20H NO.

KURSENS AMBITION

Det utvalda mindre området ligger direkt öster om den nordligaste delen av Naturreservatet Stockholmsgatan inom Åsele i Lappland. Vid Gröntjärnarna (den nordligast liggande av dem) hade vi som mål att lokalisera härd/härdar av samisk typ samt stenåldersboplatser, något vi även lyckades med. Vi får utgå ifrån att området rymmer fler kulturmiljöer än de vi upptäckte vid det korta besöket i området.

Innan vi åkte in i Åsele inventerades branterna vid Uvtjärn (foto framsidan) inom Anundsjö socken med tanke på hållmålning. Med gummibåt var det lätt att besiktiga kring tjärnen. Inga hållmålningar kunde konstateras. Hela kanjonbildningen Stockholmsgatan på ömse sidor landskapsgränsen Ångermanland-Lappland bedöms som lämplig att inventera med hållmålning för ögonen.

1. Boplats: koordinater X 159 91 04, Y 709 21 96

Inom ett område minst 30 x 25 m i oregelbunden form är måttligt med skörbränd sten, vissa partier med koncentrerad förekomst, brända ben samt avslag av kvarts. Boplatsen är skadad genom markberedning under senare år. Tallskog, hygge. Avsats intill tjärn.

2. Boplats: koordinater X 159 91 02, Y 709 21 26

Inom ett område omkring 5 meter i diameter är måttligt med skörbränd sten och några avslag av kvarts. Boplatsen är skadad genom markberedning under senare år. Tallskog, hygge. Avsats intill tjärn.

3. Härd av samisk typ: koordinater X 159 90 92, Y 709 20 85

Inom ett område 4 x 1, 2 meter (NV-SO) är ett antal stenar 0, 1-0, 5 meter stora. De hör med all sannolikhet till en härd av samisk typ vilken irreparabelt skadats vid markberedning under senare år. Tallskog, hygge. Platå intill tjärn.

I förgrunden syns några av den förstörda härdens stenar. I bakgrunden anar vi den nordligaste av Gröntjärnarna. Bortom tjärnen löper isälvsavlagringen Högremmen. Foto: Bernt Ove Viklund.

AVSLUTNINGSD

Med årets arrangemang har en arkeologisk kurstradition börjat utvecklas i gränsområdet mellan Björna i Västernorrlands län och Bjurholm-Fredrika-Åsele i Västerbottens län. Det området vilket kursen inventerat i genom åren ligger inom Vilhelmina norra samebys vårvinterland. I äldre tid var där även skogssamiska skatteland. Det visade sig i år som tidigare att på några få timmars inventering i glada vänners lag kan resultatet ändå bli lyckat. Vi utgår ifrån att ett mycket stort antal kulturmiljöer från stenålder och renskötarkultur mm. ännu ligger oupptäckta i det aktuella området.

LITTERATUR

Aronsson, Kjell-Åke. 1995. Samiska kulturmiljöer i Sverige. Studier till kulturmiljöprogram för Sverige. Riksantikvarieämbetet. Helsingborg.

Westerdahl, Christer. 1986. Samer nolaskogs. En historisk introduktion till samerna i Ångermanland och Åsele lappmark. Bjästa.

Viklund, Bernt Ove. 2004. Samiska härdar i skogslandet, i; Tidsspår. Västernorrland-sameland. Om samisk närvaro i Ångermanland och Medelpad. Härnösand.

Viklund, Bernt Ove. 2004. The Space of Red Ochre. The Stone Age Gallery in the Province of Ångermanland, Northern Sweden, i; Adoranten årsskrift 2004. Tanumshede.